

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น
อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

The Curriculum Training the Young Tourist Guides Development for Local
Culture and Heritage Tourism In U-Thong District, Suphanburi

วิเชียร อินทรสมพันธ์¹ ศศิกัญญา เย็นเอง² ธนภัทร จันทรเจริญ³ สิริกร โตสติ⁴ และ ทิตยา สิทธิโสภณสกุล⁵
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และ 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนหรือเยาวชนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่อาศัยอยู่ในชุมชนอำเภออุ้มทอง จำนวน 26 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมฯ แบบทดสอบความรู้ภาคทฤษฎี แบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด การวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า

1) ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมมีความเหมาะสม ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชนและยุวมัคคุเทศก์ การร่างหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์ฯ กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ เพื่อร่วมกันวิพากษ์หลักสูตรและนำไปประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตรเท่ากับ 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 ซึ่งทำให้ได้หลักสูตรการพัฒนายุวมัคคุเทศก์ฯ โดยการฝึกอบรมเน้นการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กัน มีการฝึกทักษะเฉพาะวิชาชีพ การศึกษานอกสถานที่ และการฝึกปฏิบัติภาคสนาม โดยมีคณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่ายในอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

2) ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จากการประเมินความรู้ภาควิชาการและทักษะการปฏิบัติด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย ตลอดจนสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งการถอดบทเรียน พบว่านักเรียนที่

เข้าร่วมมีคะแนนพัฒนาการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติดีขึ้น กิจกรรมทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ มีความพร้อม และความมั่นใจในการเป็นยุวมัคคุเทศก์

3) ผลผลิตที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์ฯ ยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชน จำนวน 26 คน และ คู่มือยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชน

4) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน นักเรียนที่เข้าร่วมมีความรู้ และรู้จักแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชนของตนเองเพิ่มมากขึ้น มีทักษะที่ดีในการนำเที่ยว สามารถเป็นผู้ให้ข้อมูล สามารถสร้างรายได้เสริมระหว่างเรียนจากการนำเที่ยวในท้องถิ่น เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้รู้จักเพื่อนๆ ในชุมชนใกล้เคียง เกิดความรักใคร่ สามัคคี และเกิดเครือข่ายระหว่างกลุ่มเพื่อนต่างโรงเรียนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชน ตลอดจนคนในชุมชนได้เห็นศักยภาพของเด็กในชุมชน ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ เกิดคุณค่าแก่ชุมชน

Abstract

This research aimed to: 1) develop the curriculum training the young tourist guides to conserve local culture and tradition in Amphur Uthong, Supanburi, and 2) study the result of using the curriculum training of the young tourist guides to conserve local culture and tradition in Amphur Uthong, Supanburi. The samples were 26 students or the youngsters in the local of grade 4 and 5 who live in Amphur Uthong community, Supanburi were chosen by Purposive Sampling. The research instruments were training curriculum, theoretical knowledge test, practice skills assessment form, and the evaluation of the satisfaction of the trainees. To analyse the data by Mean, standard deviation, Max, and Min, developmental points analysis, and content analysis.

The research result found as followed:

1. The result of the curriculum development “ Training the Young Tourist Guides to Conserve Local Culture and Tradition in Amphur Uthong, Supanburi”. In overall aspects were appropriated that the researchers got in-depth data which responded the demand of the people in the community and young tourist guides. Drafting the course of training course of

Young Tourist Guides with the local stakeholders to critique the course and ask the experts to evaluate, found that the consistency index was between 0.67 and 1.00, the average value of the course was appropriated at 3.90, the standard deviation was at 0.34, which getting the course “The Development of Young Tourist Guides “which focus on seminar in learning both theory and practice. Having professional skill training, field trip, and field practice by the lecturers from the Faculty of Education of Bansomdejchaopraya Rajabhat University, government and private organisations to be involved with the community and network in Amphur Uthong, Supanburi.

2. The result of using the curriculum training the young tourist guides to conserve local culture and tradition in Amphur Uthong, Supanburi, and from the evaluation of both theory and practice with the various instruments, also satisfaction questionnaires towards the students’ learning activities, and lesson learn found that the students who participated the activities had better development points both theory and practice. The activities helped the students have knowledge, competence, skills, readiness, and confidence to be young tourist guides. To have a network of schools and communities, love, pride, natural resources awareness, and can use local resources for maximum benefit. Getting to know friends in the nearby community. Having love, harmony, and having networks of between school friends to conserve the tourist attractions, local culture community, as well as people in the community see the potential of children in the community which can be continuously developed more value benefit to the community.

3. The Products from this research were the curriculum of Training the Young Tourists Guides, The 26 young tourist guides to conserve local culture and tradition, and a manual of The Young Tourist Guides to conserve local culture and tradition in the community.

4. The result which happened were having cooperation networks between schools and communities, the students who joined the project got knowledge, knew more about their tourist attractions, and culture in the community, had good skills to give information, earned their income while studying from their good job, had love and pride of their natural resources, could use the natural resources for maximum benefit, knew their friends in the nearby community, and had love, harmony, and networks between friends from other schools in order to conserve their local tourist attractions, cultures, community, and as well as people in the

community see the potential of the children in the community who could be continuously developed more values of benefit to the community.

Key words: Young Tourist Guides Conservation Local Culture and Tradition

บทนำ

เมืองโบราณอุทองหรืออำเภอบึงสามพัน เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ต้นกำเนิดของอารยธรรมสุวรรณภูมิ และเคยเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรทวารวดีและเป็นศูนย์กลางของดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของชาติพันธุ์ต่างๆ กอปรกับมีภูมิประเทศเป็นแบบภูเขาและที่สูง เป็นแบบลูกคลื่นลอนลาด และแบบที่ราบลุ่มแม่น้ำจึงมีทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี

จากการสัมผัสและชิมช็อปข้อมูลในพื้นที่ รวมทั้งการลงพื้นที่เพื่อสืบค้นข้อมูลเชิงลึกและประเด็นปัญหา โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้นำชุมชนและคนในพื้นที่ พบว่า ชุมชนมีความต้องการยกระดับรายได้เศรษฐกิจของชุมชน โดยเป็นรายได้ที่มาจากภาคการท่องเที่ยวและการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน นอกจากนี้ยัง พบว่า มีประเด็นสำคัญที่ชุมชนต้องการประเด็นหนึ่งซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างความยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจของชุมชน คือ การสร้างการรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรมประเพณีให้แก่เด็กและเยาวชน โดยต้องการให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่มีจิตสำนึกรักบ้านเกิด รับรู้คุณค่าและสืบสานภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้คงอยู่ตลอดไป และจากการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ของ อินทรา พงษ์นาค และศุภกร ดิษฐพันธ์ (2558) ในกลยุทธ์ที่ 2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเรื่องราวที่บ่งบอกอัตลักษณ์เมืองโบราณอุทองนั้น ได้กล่าวถึงการจัดทำหลักสูตรสำหรับมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมไว้ด้วย ซึ่งจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากสถานศึกษาในอุทอง พบว่า มีกิจกรรมที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจของชุมชนกับการสร้างการรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรมประเพณีให้แก่เด็กและเยาวชนได้ คือกิจกรรมยุวมัคคุเทศก์นำเที่ยวท้องถิ่น อย่างไรก็ตามก็ตีพบว่า จำนวนยุวมัคคุเทศก์ที่มียังไม่เพียงพอ ตลอดจนยังไม่มีหลักสูตรการพัฒนานักเรียนสู่การเป็นยุวมัคคุเทศก์อย่างสมบูรณ์

ดังนั้น คณะผู้วิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการพัฒนายุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อปลูกฝังการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้แก่เด็กและเยาวชน เสริมสร้างการรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรมประเพณี การมีจิตสำนึกรักบ้านเกิด รับรู้คุณค่า สืบสานภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม และโบราณสถาน ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้คงอยู่ตลอดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R & D) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และขั้นที่ 2 การฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนหรือเยาวชนระดับชั้น ป.4 และ ป.5 ที่อาศัยอยู่ในชุมชนอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 26 คน ได้มาจากการคัดเลือกของโรงเรียน โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด เหตุผลในการเลือกนักเรียนหรือเยาวชนระดับชั้นนี้ เนื่องจากเป็นข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ว่ากลุ่มเป้าหมายการพัฒนา/คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรเป็นนักเรียนระดับชั้น ป. 4 - 5 ซึ่งเป็นช่วงที่เหมาะสมที่จะพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนแก่ท้องถิ่นและชุมชน เนื่องจาก นักเรียนชั้น ป.6 เมื่อจบการศึกษา อาจจะมีการย้ายโรงเรียน หรือถิ่นที่อยู่ ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการนำไปใช้ประโยชน์ในการนำเที่ยว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชนอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 2) แบบทดสอบความรู้ภาคทฤษฎี 3) แบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) วิเคราะห์คุณภาพของหลักสูตรโดยการหาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
- 2) วิเคราะห์ผลคะแนนการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชนอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ของเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Max) ค่าต่ำสุด (Min) การวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2532)

3) วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชนอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ของเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร (ศิรินรินทร์ ปัญญาพุนตระกูล, 2552, วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543; สมชาติ กิจยรรยง, 2544) และได้เน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน ซึ่งมุ่งเน้นความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เป็นหลัก พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสม ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชนและยุวมัคคุเทศก์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1) การร่างหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์ฯ กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ เพื่อร่วมกันวิพากษ์หลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู (สังกัด สพป. สข.) เจ้าหน้าที่ อพท. เครือข่ายชุมชน ชมรมในพื้นที่ จำนวน 5 ท่าน และนำไปประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตรเท่ากับ 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 ซึ่งทำให้ได้หลักสูตรการพัฒนายุวมัคคุเทศก์ฯ ประกอบด้วย หลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร กระบวนการฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรม คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม การคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม การลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม เกณฑ์การวัด ประเมินผลและการสำเร็จการฝึกอบรม

1.2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ และได้รับการฝึกปฏิบัติทักษะเฉพาะด้านในการเป็นยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น 2) เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาประวัติหรือเรื่องราวในท้องถิ่น ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณี สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ อันจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนเกิดคุณลักษณะที่ดี มีความรัก ความภาคภูมิใจ ห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด และ 3) เพื่อสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ใช้ความรู้ความสามารถในการนำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ อันจะสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น

1.3) หลักสูตรการฝึกอบรมเน้นการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กัน มีการฝึกทักษะเฉพาะวิชาชีพ การศึกษานอกสถานที่ และการฝึกปฏิบัติภาคสนาม โดยมีคณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่ายในอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการวัดและประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้แบบทดสอบ การสังเกตและการปฏิบัติ ในสถานการณ์จริงเป็นรายบุคคล และกำหนดเกณฑ์ การประเมินผลการผ่าน/ไม่ผ่านการฝึกอบรม โดยพิจารณา

จากความรู้ความสามารถ และทักษะทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กัน หลักสูตรฝึกอบรมนี้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ใช้เวลาในการฝึกอบรมทั้งสิ้น 5 วัน มีจำนวนระยะเวลาในการฝึกอบรมไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง แบ่งเป็น 1) ภาคความรู้ทางวิชาการ ไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง ประกอบด้วย วิชาความรู้พื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ รวม 3 วิชา ดังนี้ (1) ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในตำบลอุโมงค์ จังหวัดสุพรรณบุรี (2) วาทศิลป์เพื่อการพูดในที่ประชุมชน (3) ภาษาอังกฤษพื้นฐานเพื่อนำเที่ยวสำหรับ युวมัคคุเทศก์ และวิชาความรู้เฉพาะวิชาชีพไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ รวม 2 วิชา ดังนี้ (1) การท่องเที่ยวยุคไทยแลนด์ 4.0 และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ความยั่งยืน และ (2) บทบาทหน้าที่ จรรยาบรรณ มารยาท จิตบริการ และมนุษยสัมพันธ์ของยูวมัคคุเทศก์ 2) การศึกษานอกสถานที่และฝึกปฏิบัติ ภาคสนาม ไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง โดยจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่และฝึกปฏิบัติในภาคสนามเพื่อเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เข้าอบรมในสภาพจริง โดยจะต้องจัดให้มีมัคคุเทศก์ต้นแบบที่มีความเชี่ยวชาญและทักษะเฉพาะด้านการปฏิบัติงานในการนำเที่ยวเป็นผู้แนะนำ (Coach) ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ผลัดเปลี่ยนกันฝึกฝน ทักษะและลงมือปฏิบัติการนำเที่ยวภาคสนามในสภาพจริงตลอดเส้นทาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำหรือการฝึกปฏิบัติ (Learning by Doing) ใน 5 เส้นทาง 1.4) การวัดผลและประเมินผล การฝึกอบรม ใช้เกณฑ์ตัดสินว่า “ผ่าน หรือ ไม่ผ่าน” สำหรับเกณฑ์ “ผ่าน” ต้องสอบผ่านภาคทฤษฎี ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 และภาคปฏิบัติ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 สำหรับเกณฑ์ “ไม่ผ่าน” คือ มีผลการประเมินที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในเบื้องต้น และ/หรือให้เป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดที่ผู้รับผิดชอบโครงการจะเป็นผู้กำหนดขึ้น ผู้สำเร็จหลักสูตรการฝึกอบรมยูวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มอ่อง จังหวัดสุพรรณบุรี จะต้องสอบผ่านทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และมีผลการประเมินรวมของภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 65 จึงจะได้รับวุฒิบัตรผ่าน

การฝึกอบรมตามหลักสูตรโดย ภาคความรู้ทางวิชาการ 100 คะแนน พิจารณาจาก 1) ด้านเนื้อหา (Content) ได้แก่ สอบประมวลความรู้ของเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม (Comprehensive Examination) (ร้อยละ 50) 2) ด้านภาษา (Language) ได้แก่ ความเหมาะสม ได้แก่ คำพูด ท่าทาง และการแต่งกาย ความถูกต้อง แม่นยำในการใช้ภาษา ได้แก่ การออกเสียงและไวยากรณ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การสนทนาในชีวิตประจำวัน มารยาทและวัฒนธรรมการใช้ภาษาต่างๆ การเจรจาต่อรอง การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และการรับโทรศัพท์ การใช้ภาษาในอาชีพมัคคุเทศก์และ/หรือระดับยูวมัคคุเทศก์ และการฝึกพูดภาษาอังกฤษพื้นฐานเพื่อนำเที่ยวสำหรับยูวมัคคุเทศก์ (ร้อยละ 50) และการฝึกปฏิบัติภาคสนาม 100 คะแนน พิจารณาจาก ด้านทักษะ (Skills) ได้แก่ การใช้เนื้อหาจากภาคความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานคำศัพท์เฉพาะหรือศัพท์เทคนิคเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและความรู้เฉพาะวิชาชีพมาใช้ในการฝึกสนทนา การให้คำแนะนำทางด้านวัฒนธรรมและการใช้ชีวิตประจำวัน การวางตัว การมีปฏิสัมพันธ์ การสร้างความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน รวมถึงศิลปะการพูดที่เหมาะสม และการมีจิตบริการและจิตอาสาในการบริการ

2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มถ้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนายุวมัคคุเทศก์ตามแนวทางการเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์สูงสุดให้แก่ยุวมัคคุเทศก์ ซึ่งหลักสูตรการฝึกอบรมเน้นการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กัน มีการฝึกทักษะเฉพาะวิชาชีพ การศึกษานอกสถานที่ และการฝึกปฏิบัติภาคสนาม โดยมีคณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่ายในอำเภออุ้มถ้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการวัดและประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้แบบทดสอบ การสังเกตและการปฏิบัติในสถานการณ์จริงเป็นรายบุคคล และกำหนดเกณฑ์ การประเมินผลการผ่าน/ไม่ผ่านการฝึกอบรม

จากการประเมินความรู้ภาควิชาการและทักษะการปฏิบัติด้วยเครื่องมือที่หลากหลายโดยวิทยากรตลอดจนสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งการถอดบทเรียน พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมมีคะแนนพัฒนาการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติดีขึ้น กิจกรรมทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ มีความพร้อม และความมั่นใจในการเป็นยุวมัคคุเทศก์ ซึ่งเห็นได้จากความสามารถในการจดจำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ประเพณี มีความคล่องแคล่วและความมั่นใจในตนเองที่เพิ่มมากขึ้น นักเรียนชอบกิจกรรมที่จัดขึ้น นักเรียนได้รู้จักเพื่อใหม่ต่างโรงเรียน มีความกล้าแสดงออก และมีใจรักบริการมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทำให้นักเรียนได้ฝึกความเป็นผู้นำ ระเบียบวินัย การบริหารเวลาและการคลายเครียด กิจกรรมทำให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือ และร่วมมือกัน นักเรียนได้รับความสนุกสนาน ช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มเพื่อน ในด้านความรู้ นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพมััคคุเทศก์ รู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในบ้านเกิดของตนเอง อันจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ หรือสามารถให้ข้อมูลกับผู้คนทั่วไปได้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังเกิดความคิดสร้างสรรค์ ในการประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาที่สถานการณ์ต่าง ๆ เกิดคุณลักษณะที่ดี มีความรัก ความภาคภูมิใจ ห่วงแทนทรัพยากรธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ซึ่งทักษะต่างๆ เหล่านี้ นับเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 ประการ หรือ 4C (วิจารณ์ พานิช, 2556) คือ การร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การสื่อสารติดต่อ (Communication) และการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking)

ผลผลิตที่ได้จากงานวิจัย

- 1) หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์ฯ
- 2) ยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชน จำนวน 26 คน
- 3) คู่มือยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย

- 1) เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชน
- 2) นักเรียนที่เข้าร่วมมีความรู้ และรู้จักแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชนของตนเองเพิ่มมากขึ้น
- 3) นักเรียนที่เข้าร่วมมีทักษะที่ดีในการนำเสนอ สามารถเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชนให้แก่ผู้ปกครองและนักท่องเที่ยวได้
- 4) นักเรียนที่เข้าร่วมสามารถสร้างรายได้เสริมระหว่างเรียนจากการนำเสนอในท้องถิ่น
- 5) นักเรียนที่เข้าร่วมเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 6) นักเรียนที่เข้าร่วมได้รู้จักเพื่อนๆ ในชุมชนใกล้เคียง เกิดความรักใคร่ สามัคคี และเกิดเครือข่ายระหว่างกลุ่มเพื่อนต่างโรงเรียนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชน
- 7) คนในชุมชนได้เห็นศักยภาพของเด็กในชุมชน ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ เกิดคุณค่าแก่ชุมชน

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ด้านชุมชนและพื้นที่ โดยปราชญ์ชุมชน ได้มีการนำยุวมัคคุเทศก์ส่วนหนึ่งที่ผ่านการฝึกจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ไปให้การต้อนรับและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภออุทอง แก่คณะนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเมืองอุทอง

ข้อเสนอแนะเพื่อให้ผลงานถูกนำไปใช้ประโยชน์

งานวิจัยนี้มีศักยภาพในการนำไปใช้ประโยชน์ด้านนโยบายและด้านวิชาการ โดยสถานศึกษาในเขตพื้นที่หรือผู้ที่สนใจ สามารถนำหลักสูตรการพัฒนายุวมัคคุเทศก์ไปใช้เป็นกิจกรรมเสริมสำหรับการเรียนการสอนในเชิงบูรณาการสำหรับรายวิชาต่าง ๆ เช่น สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย เป็นต้น และสามารถใช้เป็นกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษาได้อีกด้วย ทั้งนี้ชุมชนควรที่จะมีการจัดทำความร่วมมือในการใช้หลักสูตรการพัฒนายุวมัคคุเทศก์ร่วมกับสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- วิจารณ์ พานิช. (2556). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21 มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์. กรุงเทพฯ: เอสอาร์พรีนติ้ง
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2544). สูตรสำเร็จการจัดฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: เอกซ์เปอร์เนท.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรินิรันดร ปัญญาบุตรตระกูล. (2553). **หลักสูตรฝึกอบรม**. สืบค้นจาก
<https://www.gotoknow.org/posts/397821>. เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2560.

อินทิรา พงษ์นาค และศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์. (2558). **อัตลักษณ์ชุมชนเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี**.
วารสารวิชาการ Vwedian E-Journal ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2558. ฉบับมนุษย
ศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ.